

ДУХОВЕНСТВО ДРОГОБИЦЬКИХ ЦЕРКОВ XV-XVIII ст.: ОСОБОВИЙ СКЛАД, ДИНАСТІЇ, ДУШПАСТИРСЬКА ТА МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Вивчення церковної історії давнього Дрогобича, незважаючи на певні напрацювання дослідників у минулому та в останнє десятиліття, продовжує характеризуватися фрагментарністю. Відтак, і знання про основоположні моменти історії давніх міських святинь також є досить неповними. Якщо, наприклад, про найвідоміші міські храми – Св.Юрія і Воздвиження Чесного Хреста – існують доволі певні уявлення (переважно у зв'язку з їх визначною архітектурою та малярством), то донедавна історія двох давніх церков – Пр.Богородиці і Св.Трійці (нині неіснуючих) – складала в наукових працях лише куці згадки¹. Дуже мало свідчень про одну із найдавніших дрогобицьких церков – Св.Параскеву П'ятницю². Про дрогобицьку церкву Св.Спаса/Преображення, засновану наприкінці XVII ст. як каплицю Св.Йосафата, також існують фрагментарні, доволі суперечливі уявлення³.

Доводиться констатувати, що досі не складено реєстру дрогобицьких парохів, не вивчено родоводи священницьких династій (а такі в Дрогобичі були, причому, зі знаних шляхетських родів Перемишльщини), не з'ясовано розміри і статус церковних бенефіцій та їх володільців, нарешті, відсутній більш-менш повний каталог написів на іконах та стінах храмів Св.Юрія та Воздвиження Чесного Хреста (не говоримо вже про їх наукову публікацію)⁴. Певний поступ спостерігається у справі вивчення рукописних релігійних пам'яток дрогобицьких церков⁵ і церковного малярства⁶, проте і тут не все гаразд, оскільки йдеться про відомі пам'ятки, які збереглися, а пошуки нового матеріалу, на жаль, просуваються повільно.

Джерельна база дослідження давнього Дрогобича (в тому числі й історії церкви) є порівняно бідною, з огляду на те, що майже не збереглися міські акти XVI – XVII ст. Поки що недосконало вивчені акти Перемишльських гродського та земського судів (місце зберігання – ЦДІАУЛ) та архів Перемишльської єпархії (місце зберігання – Перемишльський державний архів Республіки Польща). Зокрема, багатющою на інформацію є збірка єпископського духовного суду, яка, незважаючи на пошуки дослідників у минулому (наприклад, її вивчав І.Балик⁷), зберігає великий потенціал. Найкраще забезпечене джерелами XVIII ст., з огляду на наявність міських актів і масових церковних джерел, особливо візитаційних протоколів церков, проте згадані та інші джерела вивчені також незадовільно. Відтак, церковна історія давнього Дрогобича продовжує бути актуальною. Принаймні, ми повинні прагнути досягти хоча б рівня вивченості, який характерний для парафіальної історії польського костьола⁸.

Зазначимо, що в сучасній церковній історіографії відчувається відчутний брак досліджень духовенства як суспільного стану⁹. Відтак, до завдань цієї статті входить реконструкція особового складу священників шести давніх дрогобицьких церков, з'ясування, по можливості, хронології їх урядів, а також характеристика їх релігійної

діяльності. Зрозуміло, останнє завдання є досить складним, що пов'язано з бідністю джерельної бази. Нам вдалося віднайти лише окремі фрагментарні свідчення про цей досить важливий бік церковної історії Дрогобича, починаючи з кінця XVII ст. Відомою і добре ілюстрованою є діяльність кількох дрогобицьких священників XVIII ст. як мистців.

Початкова історія церков Дрогобича вкрита суцільними таємницями. Так, збереглася легенда про ідилію українсько-польських релігійних взаємин у XIV ст., яка базується на єдиному писемному свідченні – напису XVIII ст. зі стіни дрогобицького костьолю: “Kazimerz III Wielki Król Polski po złączeniu Rusi z Polską Roku 1339 ... Wyznacza na Kosciół Parafijalny dla Osiedających w Drohobyczu Katolików Lacińskich Cerkiew Ruską Panny Maryi”¹⁰. М.Мсцівуєвський, довільно коментуючи цю подію, припустив навіть, що зайняття церкви поляками відбулося за згодою православного кліру і перемишльського єпископа¹¹. Сучасні дослідники пов'язують факт зайняття руської церкви польськими осадниками-католиками з “локальною традицією”¹². Незважаючи на те, що вірогідні джерела про згадані події не збереглися, можна припустити, що ситуація була набагато складнішою.

Аксіоматичним є на сьогодні твердження, що Дрогобич в найдавніший період своєї історії мав три церкви. Очевидно, йдеться про храми, які розміщувалися довкола солеварні: Св.Юрія, Чесного Хреста і П'ятницької. Проте найдавнішим досить вірогідним свідченням, яке справді називає ці церкви, є актове джерело, яке датується лише 4.01.1496 р., і паспортизує священників (без вказівки імен) згаданих церков¹³. Акти Коронного Скарбу, опубліковані З.Будзинським, фіксують церкви зі священниками, які сплачували податок, а також звільнених від податків (йдеться також й про знищені та опущені храми). Для Дрогобича ці свідчення датуються 1510 р.¹⁴ Водночас, на початку XVI ст. у місті активізуються представники шляхетського роду Терлецьких, які започатковують священницьку династію.

Згадані три церкви знаходять відображення у джерелах до середини XVI ст. і відповідають розвиткові долокаційного міста¹⁵. Прикметно, що в долокаційному Дрогобичі головною міською святинею (тобто, намісницькою церквою) була церква Св.Юрія. Локація і розвиток міста на магдебурзькому праві, поява нового міського центру з відповідними містотворчими ознаками так чи інакше посприяли зміні/збільшенню церковного простору в топографії міста та, назагал, в релігійній ситуації: у середині XVI ст. у місті з'являються ще дві церкви. Перша – давня церква Св.Трійці на середмісті (тобто, всередині магдебурзького міста), друга – церква Пречистої Богородиці на Лішнянському передмісті (у “двох кроках” від центру і римо-католицького костьола, приблизно посередині між старим долокаційним центром і новим магдебурзьким містом/середмістям). Функції головної святині міста переходять до церкви Св.Трійці. Таким чином, на кінець XVI ст. Дрогобич вже мав п'ять церков. Згадана ситуація зберігалася до кінця XVII ст., коли на Задвірному передмісті (на найбільшій відстані від центру) появилася шоста церква – каплиця Св.Йосафата (пізніше – церква Преображення/Спаса).

Римо-католицький костюл у Дрогобичі заснований 1392 р. На початку XVIII ст. на середмісті з'являється кармелітський костюл. Отже, у XVIII ст. Дрогобич мав 8 храмів: шість руських і два польських.

Церква Св.Юрія

Початкова історія святоюрської церкви, яка контролюється документальними джерелами, пов'язана зі спадковим родом священиків Терлецьких в Дрогобичі. Цікаво, що Терлецькі – дрібний шляхетський рід гербу Сас – походили з села Терло над р. Стрвжя (Старосамбірщина, поблизу Хирова і Старої Солі)¹⁶.

1507 р. Сенько з Терла добився підтвердження привілею 1415 р. на церковну посілість у рідному селі¹⁷. Разом з тим, ще 1497 р. він отримав півлану поля в Дрогобичі¹⁸, а 1508 р. – церковну посілість (бенефіцій)¹⁹, започаткувавши в Дрогобичі спадковий рід священиків, який розпочав урядування в головній українській святині міста²⁰. Остання згадка про Сенька датується 1535 р., під тим же роком вже згадується Грицько/Грицинко Терлецький²¹.

Церква Св.Юрія, як відомо, розміщувалася на передмісті Завіжне. 1507 р. королівська комісія узаконила межі бенефіцію: лан поля зі ставками, рибниками, городами і двома черніями для виварювання солі. Юридика (тобто, територія, яка мали обмежене самоврядування і часткове звільнення від міських повинностей) знаходилася між ґрунтами Станіслава Слодовника і Гриця Івашкевича і тягнулася від потоку Побук до ріки Тисьмениці²². Я.Ісаєвич, який вивчав передміські юридики давнього Дрогобича, з'ясував, що і в джерелах XVII ст. згадувалося “дрогобицьке передмістя попа Терлецького”. У XVIII ст. воно мало назву “святотроїцької юрисдикції” чи Юрїївщини²³.

Як уже згадувалося, 1497-м роком датується надання парохіві Сенькові Терлецькому півлану поля в Дрогобичі. Під 1508 роком згадується облята ерекційної грамоти Сигізмунда I²⁴. 1514 р. була розпочата суперечка між передміськими парохами, погоджена королівським актом 1537 р. На думку дослідників, суперечка має давніше коріння, оскільки Грицинко Терлецький покликався на привілеї Яна Ольбрахта і Олександра²⁵. І.Шараневич, який мав у своєму розпорядженні втрачені пізніше джерела, також стверджує, що 1508 р. Сигізмунд I підтвердив Сенькові Терлецькому давній привілей Володислава Ягайла з 1407 р.²⁶ У рукописній збірці привілеїв Дрогобича фіксується документ, яким 1555 р. Сигізмунд Август підтвердив недатований привілей Сигізмунда I. У ньому згадуються руські священики церкви Св.Юрія Савка, Петро і Васьок Терлецькі (можливо, брати Сенька), недатований привілей Володислава і привілей Сигізмунда I 1508 р.²⁷

Під 1555 р. згадується ще один парох церкви Св.Юрія Сенько Терлецький (очевидно, йдеться про внука Сенька, сина Грицинка), який разом з громадою добився побудови у місті церкви Св.Трійці²⁸. Вірогідно, він урядовав у церкві до кінця століття.

17.05.1595 р. Павло Терлецький, який був дрогобицьким намісником (протопопом), протестував у Перемишльському земському суді проти дій магістрату у зв'язку із закриттям руських церков²⁹. 2.05.1612 р. він протестував проти уніатського перемишльського єпископа Атанасія Крупецького³⁰. 20.05.1619 р. Павло Терлецький з сином Симеоном передав церкву в опіку (фактично – у власність) братству³¹.

1.02.1658 р. в акті добровільної пожертви ґрунту з будинком церкви і братству Святого Юрія в Дрогобичі від Яцека Брошньовського і його дружини Настасії згадується перша дружина Я.Брошньовського – попівна Марухна Терлецька³².

Починаючи з 1657 р., у церкві Св.Юрія ведуться регулярні протокольні записи в братській книзі³³. Під ту пору, тобто в середині – другій половині XVII ст. святоюрським парохом був о. Василь Терлецький, який вперше згадується в протокольному записі 1663 р., у зв'язку із виділенням коштів на написання ікон. Починаючи з 1666 р.,

о. Василь був присутнім при фінансовому звіті старших братів (того року братство найняло маляра). Практично, ситуація мала місце до 1680 р., коли в грудні В.Терлецький склав свій заповіт.

Згаданий тестамент був написаний 15 грудня 1680 р.³⁴ Отець Василь, який не мав дітей, заповів церковний бенедикцій братству (тобто, храм і ґрунт з цвинтарем). Згадавши свої невеликі борги, він звітував перед громадою, що не має за душею жодних грошових сум. Своє господарство він заповів дружині, опікуном якої призначався брат Ян Терлецький. Родичі не мали втручатися в майнові справи вдови. Джерело опосередковано засвідчує добродійства о. Василя, який вважав, що він заслужив на певні почесті від братства по своїй смерті.

Як видно з цього джерела, церква знаходилась у власності братства, тобто, це була церква братського патронату. Отець Терлецький, якому належав церковний ґрунт з цвинтарем, заповів його братству. Як видно з тексту заповіту, після смерті Терлецького священничий рід Терлецьких у Дрогобичі згас (у Терлецького не було дітей).

Очевидно, після смерті В.Терлецького братство обирало своїх (братських) священників. За деякими свідченнями, першими з них були Федір Старосовський і Іван Монастирський³⁵. За протоколом братства 1693 р., парохом був Григорій Проскурка, якому братство видало із зібраних коштів 20 зол. Згідно з записом 1698 р., Г.Проскурка орендував церковний ґрунт, а пресвітером вже був Іван Савалович. 1700 р. щодо оренди того ж ґрунту підписався пресвітер Феодор Гутик.

9 серпня 1706 р. в єпископському духовному суді Перемишльської єпархії розглядалася справа про конфлікт між новоутвореною дрогобицькою церквою Преображення Господнього і старими міськими парафіями. Від імені давніх міських парафій Св.Юрія і Св.Трійці свідчив священник церкви Св.Юрія о. Александр Поповецький³⁶. Вважаємо, що кінець XVII – початок XVIII ст. був для церкви Св.Юрія періодом братських священників.

Як свідчить напис на стіні церкви, 1711 р. святоюрським парохом вже був Стефан Кобрин, який дбав про оздоблення храму стінописом³⁷ (найдавніша згадка родини Кобринів відноситься, за нашими даними, до 1663 р., коли славетний передміщанин Андрій Кобринович брав участь у суперечці братств за бенедикції³⁸). Зберігся портрет отця Стефана в кольорі на стіні церкви, розпису 1711 р.³⁹ За братською книгою церкви Св.Юра, його ім'я згадується і в 1712 р. Стефан Кобрин також оголошував з амвону про збори братства.

Очевидно, саме о. Стефан започаткував нову династію священників, яка урядувала в церкві Св.Юрія до кінця століття: за даними на 1760 і 1761 рр. ще урядував о.Михайло Кобринович⁴⁰; за візитацією 1764 р. – о.Юрій Кобринович⁴¹. Візитаційний протокол подає характеристику отця Юрія Кобриновича: “Каптан при тій церкві тепер новосвячений отець Юрій Кобринович, представлений на уряд, призначений на посідання з утриманням. Ерекцію фундушову на ті поля з городами, садами, ставками, він же виготовив: перша короля Станіслава, друга Сигізмунда, третя короля того ж імені Сигізмунда, четверта Яна Третього з підсадками...”. Остання фраза з цитованого фрагменту означає, що о.Юрій подбав про нормативно-правове оформлення церковного бенедикцію.

За пом'яником церкви Св.Трійці (книга померлих), у 1795 р. святоюрським парохом був о.Андрій Кобринович⁴². Навряд чи Кобриновичі дотримувались ставропігійних звичаїв (тобто, погоджувалися з правом братства на вибори священника), адже у XVIII ст., в епоху унії, згадані звичаї зазнали трансформації (принаймні, сказане

чітко простежується на прикладі братства Воздвиженської церкви⁴³). Стосунки між братством і священиком урегулювалися статутом 1746 р.⁴⁴

Церква Воздвиження Чесного Хреста

Першим священиком Воздвиженської церкви, ім'я якого фіксують джерела, був о. Андрій (3.06.1521 р.)⁴⁵. 7.08.1537 р. згадується о. Яцько⁴⁶. В акті від 23.06.1546 р. Юрко, син священика Щамавського, взяв у посесію церкву Св.Хреста⁴⁷. Ревізія Дрогобича 1568 р. фіксує “Попа Чеснохрестського і сина його Стеця”⁴⁸. На жаль, для подальшого періоду – аж до 20-х рр. XVII ст. – імен чеснохрестських священиків встановити не вдалося.

У середині XVII ст. у церкві Чесного Хреста служив о. Антоній Чеснохрестський, про якого відомо, що він був учасником міщансько-селянського повстання в Дрогобичі 1648р.⁴⁹ Отець Антоній згадується в грамоті короля Михайла Вишневецького 9.10.1671 р., якою підтверджувався акт Яна Казимира 11.05.1663 р., про юрисдикцію братства над церковним бенефіцієм і виборами священика (у справі згадується суперечка між братством і міщанами, зиніційована ще 1611 р.)⁵⁰.

1678 р. датується перший протокольний запис братської книги Воздвиженської церкви⁵¹. Приблизно під ту пору в церкві урядував отець Григорій Горуцький, перша згадка про якого датується в братській книзі 26.11.1684 р. Цікаво, що отця Григорія згадано у зв'язку з нетрадиційною (для протокольних записів) справою, коли в його присутності було зроблено дарчу грошей на церкву. У пом'янику церкви Св.Трійці о. Григорій значиться вікарієм (запис 20.02.1687 р.)⁵².

Наприкінці століття в церкві служив Зіновій Хілчковський/Хілічковський, відомий з актів єпископського духовного суду Перемишльської єпархії. Так, 18 червня 1698 р. він обвинувачувався за неправильне прочитання символу віри, а також за “оголошення” на службі “невірного жида”⁵³. У протоколі духовного суду, що відбувся в Судовій Вишні 18.06.1698р., його звинувачено, що він не додавав під час літургії до символу віри “і Сина”⁵⁴. Суд визнав, що отець Зіновій виступив проти католицького віровизнання. За таке “відступництво” його відсторонили від душпастирських обов'язків на чотири тижні. Затим зобов'язали щонеділі у церкві під час читання “Вірую” голосно виголошувати “і Сина”. Після виконання цієї кари, отець Хілчковський мав також під час літургії виголошувати “Святішого Патріарха”, як це було прийнято в інших церквах. Очевидно, тут йшлося про згадування під час богослужіння римського папи. Щоправда, Перемишльський єпархіальний собор виразного наказу згадувати папу не давав, але відомо таке розпорядження єпископа Інокентія Винницького від 1691р. (одразу після складення ним публічного католицького віросповідання)⁵⁵. Окрім того, духовний суд зобов'язав священика відправити ще шість “читаних” літургій в одній із дрогобицьких церков. Згаданий випадок засвідчує, що всі священики Перемишльської єпархії дійсно склали католицьке віровизнання, однак не дуже ретельно його дотримувались. За другий проступок отець зобов'язувався відправити своїм коштом “невірного жида” до Щеплотського монастиря для навчання віри. Отець Зіновій згаданий у братській книзі під 1701р.

У XVIII ст. в церкві урядувала священича родина Глібкевичів. Перша з відомих згадка про родину Глібкевичів уміщена в братській книзі Воздвиженської церкви 6.04.1684 р. (Александр Глібковича був у тому році старшим братства)⁵⁶. Очевидно,

йдеться про батька Стефана. Отець Стефан Глібкевич служив у церкві в 1709-1637рр. Вже 23.09.1709 р. він уклав договір з місцевим братством. Священик згадується в написі 1715 р. на балці храму, що підтримує галерею⁵⁷. Під його проводом було відремонтовано церкву і виконано стінопис⁵⁸. Про отця Стефана відомо, що його дружина Пелагія походила з дому Баранів. Подружжя мало, крім сина Василя, продовжувача справи батька, сина Михайла і двох дочок на однакове ім'я Маріанна. Отець Стефан помер 15.12.1737 р.

У 1737-1770 рр. у церкві урядував о. Василь Глібкевич (у міських книгах Дрогобича він уперше згадується під 1731 р.), автор церковного пом'яника, відомий на Дрогобиччині іконописець. 1732 р. він одружився з Терезою Ендричковою, донькою місцевого війта⁵⁹. 17.02.1736 р. датована перша згадка про нього як про маляра (це означає, що він засвоїв професію мистця ще до посвячення). Відомі малярські роботи священика, рівень яких був досить високим. Саме він є автором ікони "Стрітіння" (1740), вівтаря Св. Миколая (1746), ікони "Христос – виноградна лоза" (1753), титульної ікони "Воздвиження Чесного Хреста" (1759)⁶⁰.

Обійнявши після смерті батька парафію, Василь Глібкевич наслідував його приклад і розпочав ремонт храму. 1738 р. він офірував 200 зол. на ремонт церкви, віддавши у заставу братству свій ґрунт на Завіжному передмісті, а також продавши того ж року частину ділянки з хатою за 140 зол.⁶¹ Благодійницька/фундаторська діяльність була, до слова, невід'ємною складовою заможних прошарків міського соціуму (в тому числі й духовенства) у XVIII ст., які прагнули до свого самоствердження чи, точніше, підтвердження свого високого соціального статусу.

У церковному пом'янику Воздвиженської церкви вміщено поминальний запис священичої родини Глібкевичів, мистецьки оформлений, датований 1741 р. Оскільки автором рукопису вважається о. Василь Глібкевич, можна припустити, що більшість записів зробив саме він, скопіювавши окремі листки-пом'яники, які зберігалися в церкві. Про авторство пам'ятки свідчить запис: "Сооружень ст. Помяник сей священноиереем Василием Глібковичем, пресвітором Ч.Хреста". Над малюнком угорі читається запис польською мовою: "Ієрей Василій, просивши Господа Бога... душ умерших по них..." Після його смерті у 1770 р. записи продовжувала інша особа (до 1776 р.).

Характеристика священика уміщена також в опублікованому нами візитаційному описі церкви 1764 р.⁶² Візитація характеризує о. Василя не дуже прихильно: "...Каплана, що мешкає через скупість у сірій братській халупі на цвинтарі (хлівець ліплений глиною і відходами худоби) попереджувано, але поправити і відремонтувати не хоче через свою впертість і скнарність. [...] Каплан при тій церкві отець Василь Хлібкевич. Каплан недосвідчений, баламутний, призначений на бенефіцію"⁶³. Крім того, візитаційний протокол наводить іншу цікаву інформацію: церковні землі, на яких мешкав священик, знаходились на Війтівській Горі біля солеварні. Написавши ікону "Стрітіння" для церкви Св. Тріці, о. Василь став фактичним власником однойменного бічного вівтаря цієї церкви (тобто, користувався доходом з нього), оскільки він був фундований його тесьювою (вдовою місцевого війта). Отець Василь був досить підприємливим: він мав і інші доходи, наприклад, від позик. Мав чотирьох синів: один навчався у Львові, другий вже працював (чи служив) у Самборі, двоє менших ще мешкали у батьків.

У братській книзі цієї церкви (запис 6.08.1743 р.) отець Василь Глібкевич згадується у зв'язку з наверненням братства до унії⁶⁴. Відтепер братська старшина мала обиратися з волі отця Василя (вибори, фактично, скасовувалися). Розпорядження офіціала закінчується фразою: "Моцю нашою приказуем, аби без битности велебного отця

пароха того ж Василя Глібкевича так при дубі яко и при канбонках”. Отже, священник набував виняткових повноважень. До цього варто також додати, що Василь Глібкевич був досить заможним міщанином⁶⁵. За пом’яником, він помер 5 січня 1770 р.

Як вже мовилося, Василь Глібкевич мав дітей. Чому він не передав церковний уряд одному зі своїх синів, як це зумовлювала традиція, залишається загадкою. Його наступником став о.Петро Метельський, який також відомий як маляр. Як з’ясувала М.Керик, П.Метельський належав до корінної дрогобицької міщанської родини. Так, Іван Метельський зафіксований під 1725 р. як священник П’ятницької церкви. Його брат – Теодор Метельський – урядував у церкві Пречистої Богородиці⁶⁶. Запис у пом’янику Воздвиженської церкви під 1774 р. нагадує про підпорядкування місцевого братства отцеві Петру Метельському, отже, деякий час він одночасно був парохом двох сусідніх церков – Воздвиженської і П’ятницької. Під 1777 р. у пом’янику вже згадується отець Григорій Губицький, під 1811 р. – отець О.Хомчинський. Нерідко під скупим протокольним записом появляється особистий підпис священника, що було практично неможливим у другій половині XVII – першій половині XVIIIст.

Церква Параскеви П’ятниці

Чи не першим священником цієї церкви був Стефан П’ятницький, згаданий в акті 3.06.1521 р.⁶⁷ Другим – Хома П’ятницький, за актом від 7.08.1537 р.⁶⁸ 25.05.1547 р. датується надання для Олехна П’ятницького⁶⁹. 21.11.1557 р. Олехно П’ятницький уклав угоду з раневицьким священником, згадуються також його сини Федько і Василько⁷⁰. В інвентарі Дрогобича 1568 р. у переліку мешканців Завіжного передмістя згадується безіменний священник П’ятницький⁷¹.

Можна припустити, що наприкінці XVI – XVII ст. п’ятницькі священники були такими ж активними, як і їх сусіди на передмісті. На жаль, їх імена залишаються поки що невідомими. Так, наприклад, при складенні заповіту о.Василя Терлецького 1680 р. був присутній і святоп’ятницький парох.

Наступні (з відомих) свідчення про священників церкви Св.П’ятниці датуються лише XVIII ст. Причому, вони стосуються місцевої династії священників Метельських. Так, 1725 р. парох церкви Параскеви П’ятниці о. Іван Метельський придбав ділянку землі на Завіжному передмісті⁷². Під 1731 р. згадується його дружина Маріанна Малик. За судовою справою 23.09.1743 р. отця Івана побив прибулий до Дрогобича маляр з Перемишля Ян Казновський⁷³.

За візитацією 1764 р. у П’ятницькій церкві урядував отець Петро. Візитатор так характеризує священника: “Каплан при тій церкві отець Петро Метельський, як також вчений і поважний, презентований і призначений на посідання. Має двох малих синочків, старший восьмирічний співає, поповичі колись були при тій церкві, а зараз з цього роду лише один дяк, що мешкає на церковній загороді, паламар з парохії. Ерекція на утримуваній ґрунт має привілей, виданий іменем Яна 3-го 1658 і 1685. Третій привілей короля Михайла на фондуш цілого лану поля”. Його ім’я згадується також в указі Ст.Августа про дрогобицьких священників 31.07.1769 р.⁷⁴

За пом’яником Воздвиженської церкви, 1772 р. у П’ятницькій церкві ще служив о.Петро Метельський. У пом’янику церкви Св. Трійці він записаний під 1774 р.⁷⁵ Того ж таки року він продав свою ділянку землі на Завіжному передмісті. Як свідчать джерела, Петро Метельський був також досить заможним міщанином.

Творчий доробок маляра о. Петра Метельського представлений лише кількома роботами: 1780 р. він виконав верхній ярус іконостасу Воздвиженської церкви, що засвідчено написом на іконі апостола Павла⁷⁶. Подальша історія церкви Параскеви П'ятниці (як і відтинок попереднього XVII ст.) залишається невідомою. Старий храм згорів у 1815 р.

Церква Св.Трійці

Початкову історію церкви Св.Трійці дослідив М.Грушевський, який опублікував універсал Сигізмунда I від 21.04.1540 р., яким заборонялося будівництво церкви у межах середмістя⁷⁷. М.Грушевський опублікував також текст грамоти від 20.01.1555 р., якою король наказав дрогобицькому старості Я.Стажеховському зупинити будівництво руської церкви⁷⁸. Насамкінець, дослідник опублікував привілей Сигізмунда Августа від 7.06.1555 р., яким новозаснована церква прилучалася до замиського храму Св. Юрія⁷⁹. За цим документом, новозаснована церква Святої Трійці прилучалася до замиської церкви Св.Юрія, а священник Сенько Терлецький одержував підтвердження своїх прав на неї. Отже, нова церква одержувала ті ж права, що й стара. Отець Сенько Терлецький і його наступники одержували право на соляну шахту чи суровицю, які прилучалися до їх парафіяльних володінь (бенефіцію). Поява церкви Св. Трійці, яка розміщувалась в районі Малого Ринку, піднесла значення міста як релігійного центру Перемишльської православної єпархії.

Отже, в згаданих джерелах йдеться про церкву Св.Трійці як дочірній храм святоюрської парафії. Проте незабаром вона отримала статус незалежної. Так, у перемишльських актах вже під 1559 р. фігурує Лазар Бачинський “під троїцький дрогобицький”⁸⁰. У джерелі 1552 р. згаданий Лазар Бачинський іменується шляхтичем, попом села Котів⁸¹, в акті 1560 р. про нього мовиться, що він “шляхтич Лазар Бачинський під Троїцький Дрогобицький”⁸², за актом 1565 р. він вже дрогобицький протопоп⁸³, за актом 1566 р. шляхтич, під з Дрогобича⁸⁴. Щоправда, існує також інформація про те, що в 1560 р. дрогобицьким намісником був священник Федько, який згадується разом з дяконом Васьком у судовій справі Терлецьких⁸⁵. Згадана інформація дозволяє уточнити припущення М.Бендзи, який вважав, що лише в джерелах 1578-1589 рр. Дрогобич виступає центром однойменного намісництва єпархії⁸⁶.

1578 р. дрогобицький святотроїцький священник Григорій (Юрій) Негребецький протестував у перемишльському гродському суді (він вносив до актових книг королівські грамоти і протестації)⁸⁷. Негребецькі вважаються вихідцями з села Негребки з-під Перемишля. М.Грушевський вважав їх “зем'янами, що здавна служать Перемиському замку”, у XVI ст. вони ще не встигли зрівнятися з шляхтою⁸⁸. Беручи до уваги шляхетську частину села, І.Мицько вважає, що рід дав українській церкві ряд відомих представників, серед них – отець Григорій, священник львівської Благовіщенської церкви (1600-1621), Данило – архідиякон і нотарій львівського владичтва (1628), кілька Негребецьких переїхало до Києва, де також залишили слід в діяльності київської митрополичої катедри⁸⁹. Павло Негребецький – крилошанин Перемишльської катедри, –згаданий у привілеї єпископа Антонія Радилівського від 15.05.1568 р.⁹⁰

З кінця XVI – початку XVII ст. походять дві рукописні книги з Дрогобича – апостол і євангеліє, – які переписав Василь Богоносик, стрийський дяк⁹¹. 1606 р. священник Василь переписав у дрогобицькій церкві Св.Трійці “Бесіди Євангельські” Йоана Золо-

тоустого⁹². У київських архівосховищах віднайшлася ще одна рукописна книга отця Василя – “Сборник цвітоносний” 1610 р.⁹³. До початку XVII ст. відноситься ще один рукописний кодекс – типікон (устав), куплений 1612 р. невідомим Лаврентієм у Василя в Дрогобичі (тепер зберігається в науковій бібліотеці румунської Академії наук). На думку Я.Ісаєвича, Василя з Дрогобича, автора рукописних книг, можна ідентифікувати з Василем Олексієвичем Дрогобичем, членом Львівського Успенського братства, а також зі згаданим Василем Богоносиком⁹⁴. До цієї інформації варто додати, що за протокольним записом львівського братства 1601 р. на *Василя Дрогобицького* поступали скарги, у зв’язку з перенесення ним внутрішніх справ братства до світського уряду, а також на те, що він “зрадливе” ходив до архімандрита Матфея⁹⁵. За протестацією перемишльського уніатського єпископа Атанасія Крупецького 2.05.1612 р., під Василь з Дрогобича чинив опір унії (у числі інших, духовних і світських осіб)⁹⁶. Чи згаданий о. Василь належав до шляхетського роду Негребецьких, залишається загадкою.

Те ж саме можна сказати про його наступника. Так, у подіях 1648 р. у Дрогобичі церква Св. Трійці згадується лише у зв’язку з “неблаговидним” вчинком її пароха, який нібито викрав скарбницю, до котрої парафіяни знесли свої скарби напередодні штурму міста. Ім’я священника встановити не вдалося, рівно ж як і довести іншими джерелами вірогідність учинення злочину⁹⁷.

У заповіті отця Василя Терлецького, святоюрського пароха (1680 р.), мовиться про священника церкви Св. Трійці Дмитра Сербиновського⁹⁸. У Святій Трійці о. Дмитро Сербиновський урядовав до своєї смерті 7 березня 1685 р.

За пом’яником цієї церкви, 1685 р. у ній урядовав Василь Ленкевич⁹⁹. Дуже цінним є подальший розпис родини Ленкевичів, у котрому перераховуються спочатку імена ієреїв: Миколай, Іван, Василь і Матвій, які, очевидно, були предками отця Василя. Принаймні, священник Матвій з Дрогобича, відомий за протокольним записом львівського братства від 10.09.1690 р., коли братство подарувало “псалтирку” оправну вартістю 3 флор.¹⁰⁰

Ще одна згадка священослужителя в пом’янику – вікарія церкви Св. Трійці Василя Медвежанського. Запис не датований, на наступній сторінці уміщено дописаний пізніше поминальний запис ієрея Василя. Уточнити час урядування о. Василя допомагає інформація про його участь 3 квітня 1691 р. в єпархіальному з’їзді в Самборі, який прийняв рішення про перехід до унії (“Bazyli Nieczwiedzanski”, намісник дрогибичький)¹⁰¹.

У пом’янику згадується також священник церкви Св. Трійці Олексій Поповецький, родич Стефана та Андрія Поповецьких і Михайла Поповецького, міського райці. Запис не має датування, а о. Олексій згаданий у маргіналії. За характером і стилем письма запис відноситься, ймовірно, до кінця XVII – початку XVIII ст. “Ієрей Олексій” уміщений на наступній сторінці, в дописаній пізніше частині розпису родини Поповецьких (очевидно, запис зроблено вже після його смерті). Напевно, йдеться про родину відомого дрогибичького іконописця другої половини XVII ст. Стефана Поповича (Медицького), а також його син Івана. В актах єпархіального духовного суду під 1710 р. згадується отець Александер Поповецький, якого (разом з старшими братами) оскаржило святотроїцьке братство (через недбалство священника і старших братів святиню було обікрадено)¹⁰².

За даними Я.Ісаєвича, в першій третині XVIII ст. у церкві Св. Трійці служили Венгриновичі – заможні міщани. Так, 1733 р. отець Лука Венгринович віддав свою дочку заміж за купця Івана Гудза¹⁰³. За актом духовного суду 19.03.1731 р., священником церкви Св. Трійці був Стефан Староміський (“Curatus Ecclesiae Drohobycen.”), який

протестував проти свого братства¹⁰⁴. Отець Стефан належав до заможної і поважної в Дрогобичі міщанської родини (очевидно, його брат Михайло Староміський був у середині століття бургомістром)¹⁰⁵.

У пом'янику церкви Св.Трійці віднайдена найдавніша (з відомих) метрична книга Дрогобича, розпочата 19.07.1735 р. і закінчена 3.05.1795 р. Книгу вели парохі Стефан та Іоан Староміські (фактично, йдеться про фрагмент найдавнішої метричної книги міста). Записи є доволі цікавими, оскільки сповіщають про акти сповіді і причастя парохіян перед смертю, які здійснювали місцеві парохі. Так, під 1735 р. згадується отець Стефан Староміський, 1765 р. він іменується вже як протоіерей; 12 серпня 1774 р. померлого отця Стефана сповідав і причащав отець Петро Метельський, парох П'ятницької церкви. 1774 р. датується поминальний запис родини священика.

Візитація 1764, яка не дає імені священика, так характеризує Стефана Староміського: "Каплан при ній здавна був один як і зараз, але для нього нема жодного фондуша, ані поля, ані саду, ані навіть помешкання, мусить тулитися по хлопських грунтах купних, платить сам громадські податки і катедратик, а парохії і ґрунту немає, крім лише мізерного акциденту кілька злотих на рік для мізерного утримання і одягу священика". Як свідчать джерела, у другій половині XVIII ст. церква Св.Трійці з різних причин занепадала (далося взнаки остаточне відокремлення від неї парафіян церкви Св.Спаса, а також витіснення українського населення на середмісті євреями). Очевидно, вини о. Стефана Староміського в цьому немає.

У цілому ряді джерел (зокрема, в актах архіву Перемишльської єпархії) Стефан Староміський виступає як дрогобицький намісник. Паралельно, джерела фіксують ще одного намісника/декана отця Симеона Ганкевича. Так, саме він 8.05.1746 р. підписав розпорядження для церкви Воздвиження Чесного Хреста, в якому запроваджувалися нові обов'язки братства¹⁰⁶. 14.05.1756 р. отець Симеон брав участь у соборі духовенства Перемишльської єпархії¹⁰⁷. У першому з цитованих джерел мовиться, що Симеон Ганкевич був водночас парохом церкви Св.Трійці, що суперечить наведеній інформації про отця Стефана Староміського. Можливо, у церкві було під ту пору два священики, але двох намісників бути, звичайно, не могло.

Отець Стефан Староміський служив у церкві більше сорока років. По його смерті церковний уряд успадкував його син Іван, який помер 3 травня 1795 р. Його сповідав отець Андрій Кобриневич із церкви Св.Юра.

Церква Пречистої Богородиці

Найдавніші писемні згадки церкви Пречистої Богородиці, яка розміщувалась на Лішнянському передмісті, сягають XVI ст. Люстрація міста 1661–1665 рр. оперує найдавнішими відомостями про церкву: місцевий священик представив люстраторам привілей короля Стефана Баторія від 1 червня 1578 р., виданий його попередникам, котрим Пречистенська церква була надана священикові Іллі¹⁰⁸.

Наступні свідчення сягають лише 60-х рр. XVII ст.: згадана люстрація фіксує священика о.Миколая Пресечицького (Preseczyski) з синами Василем, Павлом та Іваном. Оскільки церква в джерелах XVIII ст. титулувалася як Пречистенська, згаданий о.Миколай писався, вочевидь, Пречистенським, а не Пресечицьким (у польськомовному джерелі сталася, очевидно, помилка). Другий привілей був наданий королем Яном Казимиром 3 червня 1650 р. Він стосувався згаданого о.Миколая. Королівським

універсалом від 19 лютого 1656 р. священник звільнявся від податків, зокрема, на утримання польського війська¹⁰⁹.

Фрагментарними є й свідчення про пречистенських священників XVIII ст. Так, за візитацією 1764 р. капланом церкви був отець Теодор Метельський, “презентований і колись давно поставлений, нестійкий у трактуванні руського права, не настільки старанний у службі, принаймні для кліру і церкви. ... Синів той каплан ще немає, тільки маленького і кількох поповичів перед тим там було, а зараз немає жодного, крім річного дяка в шкільці на цвинтарі, а паламар з парохії”.

Церква Св.Спаса

Початкову історію церкви Св.Спаса/Преображення вивчав Б.І.Балик, який з'ясував, що вона пов'язана зі зміною її титулатури¹¹⁰. Отже, святиня була заснована наприкінці XVI ст., у часі переходу до унії, як каплиця Св.Йосафата. Перший її священник Григорій Стрільбицький неохоче впроваджував культ Св.Йосафата, а також намовляв вірних повернути церкві стару посвяту. 1.08.1698 р. розглядалася справа в єпископському духовному суді Перемишльської єпархії за скаргою парафіян Преображення Господнього на отця Григорія Стрільбицького (скаржники звинуватили священника у різних провинах, у тому числі й неморальній поведінці). Несподівано з'ясувалися інші обставини діяльності священника і громади: титул церкви – Преображення Господнього – збігся з титулом кафедральної церкви (на той час резиденцією Перемишльського єпископа був монастир і церква Св.Спаса). Тому потрібно було знайти інший титул, іншу посвяту. Відтак, суд закрити Задвірну церкву, припинив у ній богослужіння, а отця Григорія Стрільбицького заборонив¹¹¹. 29.07.1702 р. його повторно позбавлено духовного уряду¹¹².

23.04.1705 р. припис духовного суду про заборону отця Григорія Стрільбицького було повторено, а новим парохом призначено Василя Зубрицького – пресвітера церкви Св.Юрія (очевидно, одного із братських священників). У 1710 р. уряд Задвірної церкви обійняв Василь Дучинський¹¹³.

У середині століття священником цієї церкви були отець Василь Федушко/Федушкевич. До слова, задвірні міщани Федушки характеризуються в церковних джерелах тієї пори як призвідники міжцерковних чвар. Очевидно, вони постійно порушували єпископський декрет про розмежування парафій Дрогобича, виданий 17.03.1708 р.¹¹⁴ За візитаціями 1760 і 1761 рр., церковні служби відправляв бакаляр з родини пароха¹¹⁵. Візитація 1764 р. так характеризує священника: “недавно отець Федушкевич дістав колом від хлопа... Церква була невізитована того року, і люди говорили Федушкевичеві: “цвинтар пустий, як прийде декан, буде нам докоряти”, [той] відповів: “ащо йому до моєї церкви, плотів чи парканів”... Каплан там один, синів ще не має, ані поповичів, тільки вчитель один з їхнього роду Федушків”.

Віднайдення ще одного важливого документа прояснює ситуацію з отцем Василем Федушкевичем. Так, у лютому 1761 р. була порушена справа проти нього, у зв'язку з його неморальною поведінкою (священник, поховавши дружину, займався перелюбством, пиятикою, вчиняв бійки та ін.). Його справою займалася комісія, до складу якої входили декан о. Стефан Старомиський, о. Василь Голібкевич і кілька світських осіб. Було опитано чимале число свідків, які, здебільшого, підтвердили звинувачення¹¹⁶. На жаль, остаточне рішення у цій справі не збереглося. Припус-

каємо, що, врешті-решт, священник був відсторонений від уряду, а його місце посів представник родини Дучинських.

Принаймні, в актах Перемишльського духовного суду від 1765 до 1779 рр. вже фігурує о. Теодор Дучинський, очевидно, син о. Василя, пароха першої половини століття¹¹⁷. У декількох справах було порушено питання про церковні бенефіції, зокрема, про правочинність відокремлення від міських парафій церкви Преображення. Були також спроби звинувачення о. Теодора в неморальній поведінці. Після нього у церкві служив отець Гілевич, який помер 1815 р.

* * *

Запропонована реконструкція церковної історії міста демонструє певні реалії, а також невимушено виокремлює дослідницькі проблеми, які поки що важко розв'язати. Так, дослідження особового складу духовенства ще містить суттєві лакуни. Проте, для більшості церков, списки парохів є досить повними, у ряді випадків – майже вичерпними. У XV-XVII ст. у місті виділялася династія парохів церкви Св.Юрія шляхтичів Терлецьких. Очевидно, й священники інших церков належали до шляхетського стану (Негребецькі, Стрільбицькі, Медвежанські). Задокументованою є участь священників у суспільно-політичних подіях тієї доби, наприклад, в акціях протесту середини XVI – початку XVII ст. та дрогобицькому повстанні 1648 р. До другої половини XVI – XVII ст. відноситься декілька відомих рукописних пам'яток, створених у місцевих церквах. Причетність місцевого духовенства до цього різновиду релігійної культури є також очевидною. Після катаклізмів середини XVII ст. священники разом з мирянськими організаціями беруть участь у відбудові та оздобленні храмів.

Рубіж XVII-XVIII ст. суттєво змінив ситуацію: священники майже не чинять опору, принаймні, вони не перешкоджають переходу до унії. Причому, місцевий шляхетський соціум, традиційно ворожий до уніатської церкви в минулому, перестає цікавитися парафіальними урядами. Відтак на церковні престולי все частіше делегуються визначні заможні міщани. Зокрема, виділяються династії священників Кобринів, Метельських, Староміських та Глібкевичів, які залишили чи не найглибший слід в історії місцевої культури. Так, вони опікувалися оздобленням церков та зміцненням їх матеріального становища. Незважаючи на деякі не зовсім прихильні характеристики візитаторів і зафіксовану в джерелах неморальну поведінку окремих парохів, дрогобицькі священники проявили себе як ревні пастирі, а дехто, як Василь Глібкевич, залишив цінну мистецьку спадщину. Документальні свідчення XVII-XVIII ст. дозволяють стверджувати про цілком достатній освітній рівень місцевого духовенства, який був характерним для тієї доби. Про певний (доволі високий) рівень релігійної культури та освіченості промовляють рукописні пам'ятки, створені в дрогобицьких церквах, а також парафіальні/братські бібліотеки (каталоги цих бібліотек відомі з другої половини XVII ст.).

Джерельна інформація про душпастирську працю дрогобицьких священників є найбільш необхідною. Наприклад, про сповідання вірних існують лише декілька окремих згадок. До джерел потрапили також окремі свідчення про проступки кількох священників та доволі суворі характеристики візитаторів (кінець XVII – XVIII ст.). Порівнюючи згадану інформацію з даними про суспільну, благодійницьку та мистецьку діяльність дрогобицьких парохів, припускаємо, що вони виконували свої функції цілком

задовільно, а в окремих випадках – з ревністю і самовідданістю. Разом з мирянами, об'єднаними в братські організації, дрогобицькі священики творили неповторний образ сакрального минулого нашого міста, який продовжує вражати і сьогодні.

¹ Див. про це докл.: Тимошенко Л. Давня дрогобицька церква Святої Трійці // Сакральне мистецтво Бойківщини. Шості Наукові Драганівські читання. Збірник статей: присвячується кафедральному храму Пресвятої Трійці у м.Дрогобичі. – Дрогобич, 2003. – С.51-58; його ж. Проблеми історичної топографії та планувально-просторового розвитку давнього Дрогобича/ Цикл культурологічних бесід. – Бесіда 8. – Дрогобич, 2004; його ж. Дрогобич в адміністративно-правових та статистичних джерелах XVI – XVII ст. // Drohobycz miasto wielu kultur / Pod red. W.Bonusiaka. – Rzeszów, 2005. – С.60-88; його ж. До історії давніх дрогобицьких церков // Бойківщина. Науковий збірник. – Т.2. – Дрогобич-Трускавець, 2004. – С.78-84; Слободян В. Нові знахідки і дослідження про церкву Святої Трійці у Дрогобичі // Сакральне мистецтво Бойківщини. Шості Наукові Драганівські читання. Збірник статей: присвячується кафедральному храму Пресвятої Трійці у м. Дрогобичі. – С.298-303 та ін.

² Єдиною спеціальною розвідкою про церкву можна вважати публікацію В.Александровича, який віднайшов документальне джерело про перебудову церкви 1683 р. – Див.: Александрович В. Унікальне джерельне свідчення 1683 року про перебудову дрогобицької церкви Св.Параскеви П'ятиниці // ДКЗ. – 2005. – Вип.IX. – С.461-466. На жаль, жодної іншої інформації про саму церкву та її священика публікація не уміщує.

³ На це звернула увагу С.Біла. – Див.: Біла С. Перехід дрогобицьких церков до унії (кінець XVII – початок XVIII ст.) // Drohobycz miasto wielu kultur / Pod red. W.Bonusiaka. – С.77-88.

⁴ Певну інформацію дають у цьому плані такі публікації: Васильків Л. Меценати дрогобицьких церков Св.Юра та Воздвиження Чесного Хреста // Сакральне мистецтво Бойківщини. Наукові читання пам'яті Михайла Драгана. Доповіді та повідомлення 25-26 червня 1996 року, м.Дрогобич. – Дрогобич, 1997. – С.18-20; Вуйцик В. Про датування церкви Воздвиження Чесного Хреста у Дрогобичі // Вуйцик В. Вибрані праці: До 70-річчя від дня народження. – Львів, 2004. – С.185-189 та ін.

⁵ Див.: Франко І. Дрогобицька служебна мінея з року 1563 // Франко І. Зібр. творів у 50-ти т. – Т.39. – К., 1983. – С.74-75; Тимошенко Л. Візитаційні описи дрогобицьких церков 1764 року // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип.IV. – Дрогобич, 2000. – С.398-412; його ж. Пом'яник дрогобицької церкви Св. Трійці // Там само. – Вип.V. – Дрогобич, 201. – С.276-309; його ж. Пом'яник дрогобицької церкви Воздвиження Чесного Хреста // Там само. – Вип. VI. – Дрогобич, 2002. – С.521-533; його ж. Рукописна книга братства дрогобицької церкви Воздвиження Чесного Хреста (XVII – початок XIX ст.) // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип.VIII. – Дрогобич, 2004. – С.С.445-455; його ж. Рукописна книга братства дрогобицької церкви Святого Юрія (середина XVII – XVIII ст.) // ДКЗ. – Вип.IX. – 2005. – С.503-519; Павличко Я. Рукописний апостол 1563 року з Дрогобича // Дрогобицькі храми Воздвиження та Святого Юра у дослідженнях. Перші читання. Матеріали виступів 23 червня 1998 р. м Дрогобич. – Дрогобич, 1998. – С.58-64; Косаняк Л. Рукописний ірмолой 1724 року з дрогобицької церкви Святої Трійці // Сакральне мистецтво Бойківщини. П'яті наукові читання пам'яті Михайла Драгана. Збірник статей. – Дрогобич-Львів, 2001. – С.80-100.

⁶ Найбільша увага дослідників зосереджена на вивченні малярства та іконопису церкви Св.Юрія. – Див.: Історія українського мистецтва: В 6-ти т. – Т.3: Мистецтво другої половини XVII – XVIII століття. – К., 1968. – С.158-162, 168-171; Друзюк-Скоп Г., Скоп Л. Церква С.Юра в Дрогобичі XV–XVII ст. (нові дослідження) // Пам'ятки архітектури і монументального мистецтва в світлі

нових досліджень. – К., 1996. – С.81; Летнянчин Л. Трагування мученицьких смертей апостолів у стінописі церкви Св.Юра в Дрогобичі // Історія релігій в Україні. Тези повідомлень VII Міжнар. круглого столу, Львів, 12-14 травня 1997 р. – Львів, 1997. – С.110-112; Александрович В. Композиція циклу “Акафіст Богородиці” на педелі намісного образу Богоматері в іконостасі Святоюрської церкви у Дрогобичі // Дрогобицькі храми Воздвиження та Святого Юра в дослідженнях. Перші читання. Матеріали виступів, 23 червня 1998 р. – Дрогобич, 1998. – С.68-77; Забашта Р. Стінопис бабинця Святоюр’ївської церкви Дрогобича // Там само. – С.107-127; Летнянчин Л. Трагування сюжету “Древо Іесея” в стінописі церкви Св. Юра в Дрогобичі // Там само. – С.96-103; Скоп П. Стилiстичні особливості декоративної пластики в інтер’єрах церков Св. Юра та Воздвиження в Дрогобичі // Там само. – С.87-96; Соловка О. Роль пейзажу в предельних іконах іконостасів церкви Св. Юрія в Дрогобичі // Там само. – С.81-87; Тимків Л. Ікона Стефана Поповича Медичького “Трійця” з іконостасу церкви Св. Юра // Дрогобицькі храми Воздвиження та Святого Юра у дослідженнях. Другі читання. – Дрогобич, 2000. – С.150-160; Скоп Л. Церква Святого Юра у Дрогобичі // Жива вода. – 1997. – Липень, № 7. – С.6; його ж. Церква Святого Юра XV – XVII ст. у Дрогобичі. – Дрогобич, 2003. – 14 с., та ін.

Про малярство церкви Воздвиження Чесного Хреста див.: Історія українського мистецтва: В 6-ти т. – Т.2: Мистецтво XIV – першої половини XVII століття. – С.201-203; Т.3: Мистецтво другої половини XVII – XVIII століття. – С.162-163, 168; Скоп-Друзюк Г., Скоп Л. Художнє оформлення предтеченського преділу церкви Воздвиження м.Дрогобича 1664-1672 рр. // Бойківщина. Історія і сучасність. – Львів, 1996. – С.86; Скоп Л., Друзюк-Скоп Г. Еволюція іконостасної стіни Воздвиженської церкви в Дрогобичі // Скарби Франкового краю. – Львів, 1989; Друзюк-Скоп Г., Скоп Л. Дрогобицький іконописець XVIII ст. о.Василій Глібкевич // Бойки. Видання науково-культурологічного товариства “Бойківщина”. – 1992. – № 1. – С.10-12; Скоп Л. Історія іконостасу церкви Воздвиження XV-XVII ст. м.Дрогобича // Бойки. – 1992. – № 3. – С.3; № 4. – С.12-13; його ж. Перлина бойківської дерев’яної архітектури – церква Воздвиження XV–XVII ст. в місті Дрогобичі // Бойки. – 1992. – Ч.1-7. – С.16; його ж. Ікона “Воздвиження Чесного Хреста” початку XVI ст. з Дрогобицької церкви Воздвиження Чесного Хреста // Сакральне мистецтво Бойківщини. Наукові читання пам’яті Михайла Драгана. Доп. та повід. 25-26 червня 1996 р. – Дрогобич, 1997. – С.77-83; його ж. “Радуйся цар Юдейський” з ікони “Страсті”, що у церкві Воздвиження міста Дрогобича // Сакральне мистецтво Бойківщини. Другі наукові читання пам’яті Михайла Драгана. Матеріали виступів 19-20 листопада 1997 р. – Дрогобич, 1997. – С.128-132; його ж. Спроби реконструкції дрогобицьких церков XV-XVII ст. (Святого Юра та Воздвиження Чесного Хреста) // Сакральне мистецтво Бойківщини. Другі наукові читання пам’яті Михайла Драгана. – С.82-87; його ж. Іконостас XV ст. у дрогобицькій церкві Воздвиження Чесного Хреста // Дрогобицькі храми Воздвиження та Святого Юра у дослідженнях. Перші читання. Матеріали виступів, 23 червня 1998 р. – Дрогобич, 1998. – С.14-35; його ж. Іконостас середини XVII століття з церкви Воздвиження міста Дрогобича // Сакральне мистецтво Бойківщини. Четверті наукові читання пам’яті Михайла Драгана. – Львів, 1999. – С.23-36; його ж. Іконостас 1636 р. у церкві Воздвиження в Дрогобичі // Дрогобицькі храми Воздвиження та Святого Юра у дослідженнях. Другі читання. – Дрогобич, 2000. – С.75-106; Петрушак Н. Головний портал церкви Воздвиження в Дрогобичі // Галицька Зоря. – 2001. – 23 жовтня. – С.2, та ін.

⁷ Див.: Балик Б.І. З історії культу св. Йосафата Кунцевича в перемиській єпархії (XVII – XVIII ст.) // Записки ЧСВВ. – 1973. – Т. VIII. – Вип.1-4. – С.43-62; його ж. Манастирі перемиської єпархії за владцтва Інокентія Винницького (1679–1700) // Там само. – 1958. – Т. III. – Вип.1-

2. – С.69-97; його ж. Інокентій Винницький Єпископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький (1680–1700). – Рим, 1978.

⁸ Див., напр.: Litak S. Parafie w Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku. Struktura, funkcje społeczno-religijne i edukacyjne. – Lublin, 2004. Книга С.Літака є, до певної міри, підсумковою у вивченні польського костюла на рівні парафій і церковного кліру. Цікаво, що вона вийшла в серії “Історія християнства Польщі і Речі Посполитої Обох Народів”, програма якої передбачає дослідження східних церков. Варто згадати і спеціальну літературу про дрогобицький парафіальний римо-католицький костюл – Inskrypcje historyczne fary w Drohobyczu / Wydali: Tadeusz M. Trajdos, Alina Brzostkowska, Adam Kulewski. – Kraków, 1996; Zaucha T. Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii, Sw.Krzyża i Sw.Bartłomieja w Drohobyczu // Materiały do dziejów sztuki sakralnej. – Cz.1. – T.6. – Kraków, 1998. – S.31-78; Trajdos T.M. Ołtarze fary drohobyckiej w świetle dawnych wizytacji // Płaj. – 1996. – N 13. – S.114-130; Trajdos T.M. Uposażenie fary w Drohobyczu // Płaj. – 1996. – N 13. – S.86-113; Trajdos T.M. Fara drohobycka – dwa uzupełnienia // Płaj. – 1997. – N 15. – S.188-190; Trajdos T.M., Zaucha T. Drohobycz miasto królewskie i jego kościoły. – Warszawa, 2001.

⁹ Одну із спроб дослідження дрогобицького духовенства в окресленому річизні зробив Я.Ісаевич. – Див.: Ісаевич Я. Чисельність, соціальна структура і національний склад населення Дрогобича у XVI – XVIII ст. // ДКЗ. – Вип.Х. – Дрогобич, 2006. – С.241-251, а також М.Керик, яка дослідила соціальний статус двох родин дрогобицьких священиків XVIII ст. – Глібкевичів і Метельських. – Див.: Керик М. Митці у соціальній структурі міста Дрогобича у XVIII ст.: порівняльний аналіз за майновим станом // ДКЗ. – 2004. – Вип. VIII. – С.219-228. Пор. також розвідку І.Мицька про львівське духовенство. – Мицько І. Львівські священики та вчителі останньої чверті XVI – першої половини XVII ст. // Успенське братство і його роль в українському національно-культурному відродженні. Доповіді та повідомлення наукової конференції 4-5 квітня 1996 року. – Львів, 1996. – С.12-23.

¹⁰ Inskrypcje Historyczne fary w Drohobyczu. – Kraków, 1996. – S.27.

¹¹ Mściwujewski M. Z dziejów Drohobycza. – Cz. 1. – S.18, 19.

¹² Inskrypcje Historyczne fary w Drohobyczu. – S.XIX-XXI, 60. Інший польський історик церкви Т.Зауха вважає, що згаданий найдавніший переказ містить “зерно правди”, оскільки в іншому інскрипційному написі повідомляється про те, що передміський дерев’яний “костюлик” був поставлений близько 1370 р. – Zaucha T. Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii, Sw.Krzyża i Sw.Bartłomieja w Drohobyczu. – S.33.

¹³ Matricularum Regni Poloniae summaria (надалі – MRPS). – Pars IV. – Vol.3. – Varsoviae, 1915. – N 1179. – P.421 (у джерелі вони іменуються як церкви Св.Юрія, Св.Хреста і Св.Параскеви).

¹⁴ Budzyński Z. Sieć parafialna prawosławnej diecezji przemyskiej na przełomie XV i XVI wieku. Próba rekonstrukcji na podstawie rejestrów podatkowych ziemi przemyskiej i sanockiej // Polska-Ukraina 1000 lat sąsiedztwa. – T.1. – Przemyśl, 1990. – S.142.

¹⁵ Див. про це докл.: Тимошенко Л. Проблеми історичної топографії та планування-просторового розвитку давнього Дрогобича.

¹⁶ У загальних рисах, історію роду Сасів-Терлецьких відстежив Л.Виростек: Wytostek L. Ród Dragów-Sasów na Węgrzech i Rusi Halickiej. – Kraków, 1932. – S.51.

¹⁷ MRPS. – Pars.IV. – Vol.4. – Varsoviae, 1915.- № 7186, 8484.

¹⁸ MRPS. – Pars IV. – Vol.3. – Varsoviae, 1915.- № 734.

¹⁹ MRPS. – Pars.IV. – Vol. 4. – № 8726.

²⁰ Див. також: Тимошенко Л. Єпископ Кирило Терлецький: родовід і початок духовної кар’єри // ДКЗ. – Вип.IX. – Дрогобич, 2005. – С.202-213.

- ²¹ MRPS. – Pars.IV. – Vol.3. – № 18692.
- ²² MRPS. – Pars.IV. – Vol.I. – Varsoviae, 1912. – N 8726. – P.23; Archiwum Główny Akt Dawnych (надалі – AGAD). – T. zw. Metryka Litewska. – Dz.IV B. – № 22. – K.523 – 524v.
- ²³ Ісаєвич Я.Д. Адміністративно-правовий устрій Дрогобича в добу феодалізму (до кінця XVIII ст.) // З історії Української РСР. – Вип.6-7. – К., 1962. – С.12.
- ²⁴ Szaraniewicz I. Rzut oka na beneficja kościoła ruskiego za czasów Rzeczypospolitej Polskiej. – Lwów, 1875. – S.6.
- ²⁵ Ibid. – S.16-17 (покликання 30).
- ²⁶ Ibid. – S.52 (покликання 10).
- ²⁷ AGAD. – T. zw. Metryka Litewska. – Dz.IV B. – № 22. – K.523 – 524v.
- ²⁸ Див. останні публікації з проблеми: Тимошенко Л., Царьова Н. Документи до історії між-конфесійних стосунків у Дрогобичі в XVI ст. // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип. II. – Дрогобич, 1997. – № 3. – С.24-25; Грушевський М. Твори у 50-ти т. – Т.6. – Львів, 2004. – С. 292-300, а також коментарі до статей М.Грушевського. – С.596-598.
- ²⁹ Боротьба Південно-Західної Русі і України проти Ватикану і унії (X – початок XVII ст.). Збірник документів і матеріалів. – К., 1988. – № 97. – С.121-122.
- ³⁰ Там само. – № 152. – С.203.
- ³¹ Центральний державний історичний архів України у Львові (надалі – ЦДІАУЛ.). – Ф.14. – Оп.1. – Спр.101. – С.777-778. Акт був облятований в перемишльських земських актах міщанином, старшим братства Максимчаком 1631 р.
- ³² ЦДІАУЛ. – Ф.201. – Оп.4в. – Спр.333. – Арк.12-13.
- ³³ Див. про це докл.: Тимошенко Л. Рукописна книга братства дрогобицької церкви Святого Юрія (середина XVII – XVIII ст.).
- ³⁴ ЦДІАУЛ. – Ф.201. – Оп.4 в. – Спр.333. Текст опублікований: Тимошенко Л. Документи до церковної історії Дрогобича (друга половина XVII – початок XVIII ст.) // ДКЗ. – Вип. IX. – 2005. – С.46-47.
- ³⁵ ЦДІАУЛ. – Ф.13. – Оп.1. – Спр.625. – С.1795; Mściwujewski M. Z dziejow Drohobycza. – Cz.I. – Drohobycz, 1939. – S.103.
- ³⁶ Archiwum Państwowe w Przemyślu (надалі – APP). – Zespół Archiwum biskupstwa greckokatolickiego w Przemyślu (надалі – АВГК). – Sygn.4 supl. (Protokollon causarum 1705–1709). – S.177-178.
- ³⁷ Свенціцький І. Тематичний уклад стінопису церкви Святого Юра в Дрогобичі // Літопис Бойківщини. – 1938. – № 10. – С.69.
- ³⁸ Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie. – Dyplomaty. – N 262. – K.2.
- ³⁹ Оpubліковано в брошурі: Скоп Л. Церква Святого Юра XV–XVII ст. у Дрогобичі. – Дрогобич, 2003 (на жаль, праця Л.Скопа не пагінована).
- ⁴⁰ Bodzioch-Kaznowska B. Cerkwie w Drohobyczu w latach 60-tych XVIII wieku // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип.IV. – Дрогобич, 2000. – С.414.
- ⁴¹ Тимошенко Л. Нариси з історії давнього Дрогобича. – С.40.
- ⁴² Там само. – С.53.
- ⁴³ Тимошенко Л. Рукописна книга братства дрогобицької церкви Воздвиження Чесного Хреста (XVII – початок XIX ст.). – С.448-449.
- ⁴⁴ Lorens B. Bractwa cerkiewne w eparchii przemyskiej w XVII i XVIII wieku. – S.169, 208.
- ⁴⁵ MRPS. – Pars.IV. – Vol. 1. – № 3796. – P.216.
- ⁴⁶ MRPS. – Pars.IV. – Vol. 3. – № 18692. – P.66.
- ⁴⁷ Ibid. N 7796. – P.446.
- ⁴⁸ AGAD. – T.Zw. Metryka Litewska. – IV B. – № 22. – K.487.

⁴⁹ Тимошенко Л. Хмельниччина і міщансько-селянське повстання в Дрогобичі 1648 року // ДКЗ. – Вип.ІІІ. – Дрогобич, 1998. – С.23.

⁵⁰ Biblioteka Naukowa PAU I PAN w Krakowie. – Dyplomaty. – N 262. – К.1-2. Див. також: Dziwik K. Katalog dokumentów pergaminowych Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. – Cz.II. Dokumenty z lat 1573–1787. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1968. – № 410. – S.72.

⁵¹ Див.: Тимошенко Л. Рукописна книга братства дрогобицької церкви Воздвиження Чесного Хреста (XVII – початок XIX ст.).

⁵² Тимошенко Л. Пом'яник дрогобицької церкви Св.Трійці. – С.285.

⁵³ APP. – АВГК. – Sygn.2 supl.(Protokoły czynności sądu biskupiego 1698–1702). – S.46.

⁵⁴ Балик Борис І. Інокентій Винницький Єпископ Перемиський, Самбірський і Сянницький (1680–1700). – Рим, 1978. – С.260.

⁵⁵ Там само.

⁵⁶ Тимошенко Л. Рукописна книга братства дрогобицької церкви Воздвиження Чесного Хреста (XVII – початок XIX ст.). – С.448.

⁵⁷ Вуйцик В. Про датування церкви Воздвиження Чесного Хреста у Дрогобичі // Володимир Вуйцик. Вибрані праці. До 70-річчя від дня народження / Вісник Інституту “Укрзахідпроект-реставрація”. – Львів, 2004. – Ч.14. – С.187.

⁵⁸ Керик М. Дрогобицький малярський осередок XVIII ст. // Наукові зошити історичного факультету. – Вип.4. – Львів, 2001. – С.93.

⁵⁹ Там само. – С.94.

⁶⁰ Див.: Друзюк Г., Скоп Л. Дрогобицький іконописець XVIII ст. о.Василь Глібкевич // Бойки. – 1992. – № 1. – С.10-12; Керик М. Вказ. праця. – С.93-94.

⁶¹ Керик М. Митці у соціальній структурі міста Дрогобича у XVIII ст.: порівняльний аналіз за майновим станом. – С.224.

⁶² Тимошенко Л. Візитаційні описи дрогобицьких церков 1764 р. // ДКЗ. – Вип.IV. – Дрогобич, 2000. – С.409-410.

⁶³ Тимошенко Л. Візитаційні описи дрогобицьких церков... – С.409.

⁶⁴ Тимошенко Л. Пом'яник дрогобицької церкви Св. Трійці.

⁶⁵ Соціальний статус В.Глібкевича та його сім'ї дослідила М.Керик. – Див.: Керик М. Митці у соціальній структурі міста Дрогобича у XVIII ст.: порівняльний аналіз за майновим станом. – С.223.

⁶⁶ Керик М. Дрогобицький малярський осередок XVIII ст. – С.97.

⁶⁷ MRPS. – Pars.IV. – Vol. 1. – № 3796. – P.216.

⁶⁸ MRPS. – IV/3. – № 18692. – P.66.

⁶⁹ Там само. – № 22841. – P.292.

⁷⁰ Księga radziecka miasta Drohobycza 1542-1563. Z papierów pośmiertnych ś.p.Stefana Sochaniewicza, wydała Helena Polaczkówna (далі – KRД). Zabytki Dziejowe. – Wydanie Tow. Nauk. we Lwowie. – T.IV. – Z.1. – Lwów, 1936. – S.93.

⁷¹ AGAD. – T.Zw. Metryka Litewska. – IV B. – № 22. – K.488.

⁷² Керик М. Дрогобицький малярський осередок XVIII ст. – С.97.

⁷³ Там само. – С.99.

⁷⁴ Керик М. Дрогобицький малярський осередок XVIII ст. – С.98.

⁷⁵ Тимошенко Л. Пом'яник дрогобицької церкви Св.Трійці. – С.285.

⁷⁶ Вперше відчитано П.Жолтовським: Жолтовський П. Художнє життя на Україні у XVI–XVIII ст. – К., 1983. – С.147.

⁷⁷ Грушевський М. До історії “руського обряду” в старій Польщі // Записки НТШ. – Львів, 1899. – Т.XXVII. Miscellanea. – С.1-2. Джерело зберігається тепер у Варшаві. – Archiwum Główny

Akt Dawnych. – T. zw. Metryka Litewska. – Dz. IV B. – N 22. – K.517-527. Оригінал привілею на пергамені в XIX ст. знаходився в архіві дрогобицького магістрату, за яким він був опублікований Ф.Гонткевичем у збірці міських актів. – Gałkiewicz F. Z archiwum Drohobycza. Zbiyr przywilejów, aktów granicznych, lustracji, memoriałów i pt. – Drohobycz, 1906. – N XXIII. – S.71. Сучасне місцезнаходження джерела не з'ясоване. Очевидно, М.Грушевський не знав про існування оригіналу і публікував його за копією. – AGAD. – Op. cit. – Л.521 зв. Україномовний переклад джерела подано: Боротьба Південно-Західної Русі і України проти експансії Ватикану та унії (X – початок XVII ст.). Збірник документів і матеріалів. – № 67. – С.69; Тимошенко Л., Царьова Н. Документи до історії міжконфесійних стосунків у Дрогобичі в XVI ст. // ДКЗ. – Дрогобич, 1997. – Вип. II. – С.23-24.

⁷⁸ Документ опубліковано за облятою в перемишльських городських актах. Місцезнаходження оригіналу досі не з'ясоване. У перекладі українською мовою документ опублікований: Тимошенко Л., Царьова Н. Документи до історії міжконфесійних стосунків у Дрогобичі в XVI ст. – С.24.

⁷⁹ М. Грушевський. Матеріали до історії суспільно-політичних і економічних відносин Західної України // Записки НТШ. – Львів, 1906. – Т.LXIX. – № CV. – С.123-124.

⁸⁰ ЦДІАУЛ. – Ф.14. – Оп.1. – Спр.271. – С.411-412.

⁸¹ Там само. – Спр. 16. – С.478.

⁸² Там само. – Спр.267. – С.479-480.

⁸³ Там само. – Спр.24. – С.140.

⁸⁴ Там само. – Спр.25. – С.182-183.

⁸⁵ ЦДІАУЛ. – Ф.13. – Оп.1. – Спр.30. – С.585-586.

⁸⁶ Bendza M. Prawosławna diecezja Przemyska w latach 1596-1681. – Warszawa, 1982. – S.104.

⁸⁷ Тимошенко Л. Хмельниччина і міщансько-селянське повстання в Дрогобичі 1648 року // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – 1998. – Вип. III. – С.23.

⁸⁸ Грушевський М. Економічний стан селян в Перемишльському старостві в середині XVI в. // Грушевський М. Твори у 50 т. – Т.5. – Львів, 2003. – С.317-318.

⁸⁹ Див. про це докл.: Мицько І. До історії родів Негребецьких та Гарабачів // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. – Ч. I. – Біла Церква, 2000. – С.40-41.

⁹⁰ ЦДІАУЛ. – Ф.13. – Оп.1. – Спр.304. – С.1619-1623.

⁹¹ Кодекси зберігалися в колекції, зібраній А.Петрушевичем (тепер відділ рукописів ЛНБ ім. В. Стефаника). – Свенціцький І. Опис рукописів Народного Дому з колекції Ант. Петрушевича // Українсько-руський архів. Т.7. – Львів, 1911. – С.139, 144.

⁹² Петров Н.И. Описание рукописных изданий, находящихся в городе Киеве. – Вып.2. – М., 1904. – С.69-70. Як свідчить передмова, текст було перекладено з грецької на церковно-слов'янську Максимом Греком 1524 р. За вкладним записом 1653 р., книга була продана у Львові російському послові, вивезена ним до Московії, затим подарована ржевським намісником Богданом Хитрово Троїцькому монастирю в Мотиково на Рязанщині. – Петрушевич А.С. Сводная Галичско-русская летопись. – Ч.1. – Львов, 1887. – С.30-32.

⁹³ Дата і авторство встановлені за прикінцевою припискою. – Петров Н.И. Описание рукописных собраний, находящихся в гор. Киеве. – Вып.2. – М., 1891-1904. – С.69-70. Йдеться про збірку візантійських проповідей, перекладених старослов'янською мовою в Афонському монастирі. До тексту проповідей додано “Слова преложенія” відомого давньоруського письменника Кирила Турівського. Книга з Дрогобича зберігається тепер у ЦНБ ім.В.Вернадського в Києві.

⁹⁴ Ісаєвич Я. Дрогобич у XVII – XVIII ст.: з джерел про побут і культуру міського населення // ДКЗ. – Вип. VIII. – Дрогобич, 2004. – С.204.

⁹⁵ Архив Юго-Западной России, издаваемый комиссиею для разбора древних актов, состоящей при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе (надалі – Арх.ЮЗР). – Ч.І. – Т.ХІ. – К.,1904. – С.65.

⁹⁶ Боротьба Південно-Західної Русі і України проти Ватікану і унії (X – початок XVII ст.). Збірник документів і матеріалів. – № 152. – С.203.

⁹⁷ Там само. – С.22-23.

⁹⁸ Тимошенко Л. Вказ. праця. – С.23.

⁹⁹ За даними 1666 р. ігуменом монастиря в с.Лішні під Дрогобичем був Сільвестр Ленкевич, очевидно, родич о.Василя. – Стецик Ю. Монастирі Дрогобиччини. – Дрогобич, 2000. – С.17.

¹⁰⁰ Арх.ЮЗР. – Ч.І. – Т.ХІІ. – С.241.

¹⁰¹ Арх. ЮЗР. – Ч.І. – Т.10. – К., 1904. – С.374.

¹⁰² Lorens B. Statuty bractw cerkiewnych w Drohobyczu w XVIII wieku // ДКЗ. – Вип.Х. – Дрогобич, 2006. – С.602-612.

¹⁰³ Ісаєвич Я. Див. статтю в цьому числі збірника.

¹⁰⁴ АРР. – АВГК. – Sygn.12 supl. (Protokoły czynności sądu biskupiego 1737-1741). – S.60-61.

¹⁰⁵ Він втопився 1752 р. у Тисьмениці, як свідчить маргінальний запис на полях рукописної мінеї з Дрогобича. – Ісаєвич Я. Джерела з історії української культури доби феодалізму. – С.96.

¹⁰⁶ Тимошенко Л. Рукописна книга братства дрогибицької церкви Воздвиження Чесного Хреста (XVII – початок XIX ст.). – С.449.

¹⁰⁷ Лакота Г. Три Синоди Перемиські й єпархіальні постанови Валявські в 17-19 ст. – Перемишль, 1939. – С.63.

¹⁰⁸ Lustracja województwa Ruskiego. 1661–1665. – Cz.1. Ziemia Przemyska i Sanocka /Wyd. K. Arłamowski i W.Kaput. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1970. – S.169.

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Балик Б.І. З історії культури св. Йосафата Кунцевича в перемиській єпархії (XVII – XVIII ст.). – С.54, 59-60.

¹¹¹ АРР. – АВГК. – Sygn.2 supl. (Protokoły czynności sądu biskupiego 1698–1702). – S.85-86. Див. також: Тимошенко Л. Документи до церковної історії Дрогобича (друга половина XVII – початок XVIII ст.) // ДКЗ. – Вип.ІХ. – Дрогобич, 2005. – № 4. – С.473.

¹¹² Балик Б.І. Вказ. праця.

¹¹³ Там само.

¹¹⁴ Тимошенко Л. Документи до церковної історії Дрогобича (друга половина XVII – початок XVIII ст.). – № 6. – С.473-476.

¹¹⁵ Bodzioch-Kaznowska B. Cerkwie w Drohobyczu w latach 60-tych XVIII wieku // ДКЗ. – Вип. ІV. – Дрогобич, 2000. – С.416.

¹¹⁶ АРР. – АВГК. – Sygn.101. – S.23-34.

¹¹⁷ АРР. – АВГК. – Sygn.18 supl. (Protokoły czynności sądu biskupiego 1765–1767). – S.475-478; Sygn.25 supl. (Protokoły czynności sądu biskupiego 1765–1767). – S.10-11.

Леонід Тимошенко.

Духовенство дрогибицьких церков XV–XVIII ст.: особовий склад, династії, душпастирська та мистецька діяльність.

У статті здійснено першу в історіографії спробу реконструкції складу та діяльності духовенства шести дрогибицьких церков. Якщо для частини церков списки священників є ще не досить повними, то в ряді випадків – майже вичерпними. Задokumentовано є участь священників у суспільно-політичних подіях тієї доби. Якщо

в XVI–XVII ст. священиками були, здебільшого, шляхтичі, то у XVIII ст. – визначні заможні міщани. Священицькі династії шляхтичів Терлецьких та міщан Кобринів і Глібкевичів залишили досить глибокий слід в місцевій історії та культурі.

Leonid Tymoshenko.

The clergy of Drohobych churches of the XV – XVIII cc.: their personnel, dynasties, religious ministry and art activity.

In the article the first in a historiography attempt is made to reconstruct the staff and activity of the clergy of six churches in Drohobych. While for some churches the lists of priests are still insufficiently complete, in a number of cases they are almost exhaustive. The participation of priests in political events of that time is well-documented. If in the XVI – XVII cc. the priests were predominantly of gentry origin, in the XVIII c. they were already of outstanding prosperous middle class. Priestly dynasties of the gentry kin of the Terlets'kys and middle class kins of the Kobryns and Hlibkevychis left a remarkable trace in the local history and culture.